

รายงานฉบับสมบูรณ์

(Final Report)

โครงการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเยาวชนบนพื้นที่สูง

The Study of Youth Leadership Development in Highlands

แผนงานวิจัย : เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ภายใต้ปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง

โดย

ภฤศพงศ์ เพชรบุร และคณะ

สนับสนุนทุนวิจัยโดย สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559

รายงานฉบับสมบูรณ์

(Final Report)

โครงการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเยาวชนบนพื้นที่สูง

The Study of Youth Leadership Development in Highlands

แผนงานวิจัย : เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ภายใต้ปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง

คณะผู้วิจัย

สังกัด

1. นายภคพงศ์ เพชรบุล

สถาบันถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

2. นายศรีธร อุปคำ

สาขาวิศวกรรมเครื่องกล คณะวิศวกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

3. นายจรัสศักดิ์ ปัญญา

สาขาวิศวกรรมเครื่องกล คณะวิศวกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

4. นายชิตี ศรีตนทิพย์

สถาบันวิจัยเทคโนโลยีเกษตร
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

ตุลาคม 2559

กิตติกรรมประกาศ

โครงการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเยาวชนบนพื้นที่สูง ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 การดำเนินงานของโครงการวิจัยนี้ได้ผลดีเป็นที่น่าพอใจอย่างยิ่ง และบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ทุกประการ ทั้งนี้เพราะได้รับคำแนะนำและให้คำปรึกษาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุเทน คำน่าน อาจารย์สุกฤษณ์ ศรีตา อาจารย์ประจำสาขาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา อาจารย์ทวีศักดิ์ มหารรรณ และอาจารย์สมาน ดาวเวียงกัน อาจารย์ประจำสาขาวิศวกรรมเครื่องกล คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา และได้รับความร่วมมือและการประสานงานอย่างดียิ่งตลอดจนได้รับความอนุเคราะห์ด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกในขณะที่คณะผู้วิจัยดำเนินงานวิจัยในพื้นที่จากโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่ปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืนบ้านขุนตื้นน้อย ต.แม่ต๋อน อ.อมก๋อย จ.เชียงใหม่ โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สอง ต.แม่สอง อ.ท่าสองยาง จ.ตาก และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงน้ำแขวง ต.เมืองลี อ.นาหมื่น จ.น่าน จึงขอขอบพระคุณทุกๆ ท่านมา ณ โอกาสนี้

คณะผู้วิจัย

ตุลาคม 2559

คณะผู้วิจัย

1. หัวหน้าโครงการ

ชื่อ-สกุล นายภุศพงค์ เพชรบุล
ตำแหน่ง อาจารย์ ผู้อำนวยการสถาบันถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน
หน่วยงาน สถาบันถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ที่อยู่ 98 หมู่ 8 ต.ป่าป้อ อ.คอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ 50220
โทรศัพท์ 084-8855903 E-mail: prusapong@gmail.com

2. คณะผู้ร่วมวิจัย

2.1 ชื่อ-สกุล นายศรัทธ อุปคำ
ตำแหน่ง อาจารย์ รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
หน่วยงาน สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล สาขาวิศวกรรมเครื่องกล
คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ที่อยู่ 128 ถ.ห้วยแก้ว ต.ช้างเผือก อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50300
โทรศัพท์ 081-7831973 E-mail: srithorn@rmutl.ac.th

2.2 ชื่อ-สกุล นายจิรศักดิ์ ปัญญา
ตำแหน่ง อาจารย์
หน่วยงาน สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล สาขาวิศวกรรมเครื่องกล
คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ที่อยู่ 128 ถ.ห้วยแก้ว ต.ช้างเผือก อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50300
โทรศัพท์ 086-7311729 E-mail: j_panya@rmutl.ac.th

2.3 ชื่อ-สกุล นายชิตี ศรีตนทิพย์
ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์, รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยเทคโนโลยีเกษตร
หน่วยงาน สถาบันวิจัยเทคโนโลยีเกษตร
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ที่อยู่ 202 ม.17 ต.พิชัย อ.เมือง จ.ลำปาง 5200
โทรศัพท์ 081-3869954 E-mail : chiti@rmutl.ac.th

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

1. ความเป็นมา

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) หรือ สวพส. ได้ดำเนินการส่งเสริมอาชีพของชุมชนในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงทั้งในและนอกภาคการเกษตร เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหาร การสร้างมูลค่าเพิ่มจากฐานความรู้และนวัตกรรมในการเพาะปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ พร้อมทั้งส่งเสริมการฟื้นฟูอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชุมชนให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เพื่อมุ่งหวังให้คุณภาพชีวิตของชุมชนและสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูงได้รับการพัฒนาอย่างสมดุล การพัฒนาพื้นที่สูงจะบรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ต้องเกิดจากทุนหลายประการ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ และกระบวนการทางสังคม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรมนุษย์ ผู้นำชุมชน คือ กลไกหลักที่ขับเคลื่อนการพัฒนา เนื่องจากผู้นำคือนักพัฒนาที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change agent) ทั้งในช่วงระหว่างการดำเนินงานพัฒนาชุมชนร่วมกับ สวพส. และภายหลังการถ่ายโอนภารกิจการพัฒนาจาก สวพส. สู่ชุมชน

อย่างไรก็ตาม ผู้นำในชุมชนบนพื้นที่สูงส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้อาวุโส การศึกษาภาวะผู้นำในชุมชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาพื้นที่สูง พบว่า ผู้นำในชุมชนต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จด้านการพัฒนาในชาติพันธุ์ม้ง กะเหรี่ยง และคนพื้นเมือง ผู้นำมีอายุตอนปลาย 40 ถึง 60 ปี และมีประสบการณ์การบริหารชุมชนระหว่าง 8-12 ปี โดยส่วนใหญ่ไม่ได้สืบทอดอำนาจการเป็นผู้นำจากรุ่นบิดามารดา แต่ได้ริเริ่มใหม่ในช่วงชีวิตของผู้นำเอง และผู้นำเหล่านี้ไม่ได้รับการศึกษาในระบบในช่วงแรก แต่ต่อมาได้เรียนรู้ในเครือข่ายของการศึกษานอกโรงเรียน และมีผู้นำในชุมชนกะเหรี่ยงบางแห่งที่ไม่ได้รับการศึกษาเลย แต่มีคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเอง (เศกสินและน้ำทิพย์, 2557) รวมทั้งได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่า ในชุมชนม้งผู้นำที่ดีต้องเป็นนักประสานงาน ในชุมชนกะเหรี่ยงผู้นำต้องมีความสามารถในการจูงใจผู้อื่น ส่วนชุมชนคนเมืองผู้นำต้องมีความเสียสละ และการที่กลุ่มเยาวชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเนื่องจากการบริหารจัดการชุมชนกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มผู้อาวุโส และกลุ่มเยาวชนชาวเขาเริ่มอพยพย้ายถิ่นไปทำงานในเขตเมืองเพิ่มมากขึ้น

การศึกษาผลกระทบของการเคลื่อนย้ายสู่ชุมชนเมืองของเยาวชนชาวเขาต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนบนพื้นที่สูง พบว่า สาเหตุสำคัญของการเคลื่อนย้ายของเยาวชนชาวเขาจากพื้นที่สูงเข้ามาเรียนและมาทำงานในตัวเมืองมาจากปัจจัยผลักดันมากกว่าปัจจัยดึงดูด กล่าวคือ ปัญหาความยากจนของครอบครัว ความปรารถนาของพ่อแม่ที่จะให้ลูกหลานเรียนสูงๆ ส่วนปัจจัย

ดึงดูด คือ ในเมืองมีสถานศึกษา มีแหล่งและประเภทงานหลากหลายให้เลือก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การได้รับสิทธิเป็นพลเมืองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 และการได้สัญชาติไทยมากขึ้นของกลุ่มชาติพันธุ์ เปิดโอกาสอย่างมากให้สามารถเข้ารับการศึกษาระดับสูง การพัฒนาอาชีพ ด้านการเกษตร การหางานทำในเมืองได้กว้างขวางและหลากหลาย (วันเพ็ญ, 2551)

การเคลื่อนย้ายเยาวชนชาวเขาส่งผลกระทบต่อทั้งครอบครัวและชุมชนบนพื้นที่สูง กล่าวคือ ผลกระทบระดับครอบครัว คือ ขาดเยาวชนรุ่นลูกแบ่งเบาภาระทำงานดูแลคนในครอบครัว และการขาดแคลนแรงงานในภาคเกษตรที่เป็นอาชีพหลักของครอบครัวบนพื้นที่สูง ส่วนระดับผลกระทบจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับแรงงานครัวเรือนที่เหลืออยู่ และขนาดพื้นที่ทำการเกษตร ตลอดจนปัจจัยการผลิตอื่นๆ ได้แก่ ความอุดมสมบูรณ์ของดินที่ใช้ผลิตทางการเกษตร และความรู้ด้านเทคโนโลยีทางการเกษตร เป็นต้น ส่วนผลกระทบระดับชุมชน คือ ขาดแคลนเยาวชนแกนนำ หรือผู้นำรุ่นใหม่ ที่มีความรู้ความสามารถ รวมทั้งการระดมแนวคิดใหม่ๆ ของเยาวชนมาช่วยขับเคลื่อนงานพัฒนาของชุมชน โดยเฉพาะในด้านการบำรุงรักษาระบบสาธารณูปโภคที่จำเป็นของครอบครัวและชุมชน เช่น ระบบไฟฟ้า ประปา (วันเพ็ญ, 2551)

การเคลื่อนย้ายสู่ชุมชนเมืองของเยาวชนชาวเขา ส่งผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบทั้งต่อตัวเยาวชน ครอบครัว ชุมชนบนพื้นที่สูง และชุมชนเมือง ด้านบวก คือ การลดภาระพึ่งพิงจากครอบครัว และสามารถหารายได้เลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ เนื่องจากในเมืองมีโอกาสการได้งานมากขึ้น ในขณะที่การศึกษายังช่วยสร้างโอกาสและรายได้ให้กับเยาวชนในอนาคต และการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากโอกาสในการดูแลสุขภาพที่ดีขึ้นในเมือง ในส่วนผลทางด้านลบต่อสังคมบนพื้นที่สูง คือ การละทิ้งถิ่นฐาน วัฒนธรรมท้องถิ่น และอาชีพภาคเกษตร ผลกระทบทางลบต่อชุมชนและสังคมในเมือง คือ ความยุ่งยากในการปรับตัวในชุมชนเมือง และล่อแหลมต่อการเกิดปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดทั้งในเมืองและในท้องถิ่นเดิม (อารี, 2552)

การพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชนชาวเขาที่ไม่สามารถไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและต้องดำรงชีพอยู่ในชุมชนบนพื้นที่สูง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาทุนมนุษย์ของชุมชนเพื่อให้สามารถรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งที่เกิดขึ้นจากภายในชุมชนและผลกระทบจากภายนอก ให้สามารถบริหารท้องถิ่นของตนเองทั้งในรูปแบบของผู้นำอย่างเป็นทางการหรือเป็นแกนนำการพัฒนาในด้านอื่นที่มีความจำเป็นต่อชุมชนของตนเอง เนื่องจากเยาวชนชาวเขาเหล่านี้ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ทำให้ต้องใช้แรงงานเพื่อการเพาะปลูกพืชเพื่อเป็นอาหารและรายได้ของครอบครัว

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 สำนักวิจัยได้ดำเนินการศึกษากระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำเยาวชนในชุมชนกะเหรี่ยงและม้ง โดยการออกแบบและจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมร่วมกับ

กลุ่มเยาวชนกะเหรี่ยงและม้ง รวมทั้งทดสอบกระบวนการพัฒนาโดยการฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงาน (on the job training) เกี่ยวกับหัวข้อที่กลุ่มเยาวชนคัดเลือกและมีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาชุมชน พบว่า เยาวชนกะเหรี่ยงให้ความสนใจพัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับการเป็นช่างท้องถิ่น ทั้งในการดูแลรักษาและซ่อมบำรุงระบบพลังงานทางเลือกจากน้ำและโซลาเซลล์ของชุมชน เนื่องจากชุมชนตั้งอยู่ห่างไกลและทุรกันดาร ไม่มีสายส่งไฟฟ้าเข้าถึง ในส่วนเยาวชนม้งเน้นการพัฒนาความรู้และทักษะในการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ที่สามารถสร้างรายได้ให้ครัวเรือน ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและให้เยาวชนได้ปฏิบัติงานจริงเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถพัฒนาภาวะผู้นำของเยาวชน เนื่องจากการฝึกอบรมและปฏิบัติงานจริงจะช่วยทำให้เยาวชนได้ฝึกความกล้าแสดงความคิดเห็นในขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ได้ฝึกการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองและแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ฝึกการเสนอความคิดเห็นและแสดงศักยภาพเพื่อเป็นผู้นำกลุ่มในการแบ่งกลุ่มปฏิบัติงาน และเมื่อเยาวชนสามารถแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานจริงได้ก็จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตัวเอง และถ้าเยาวชนได้ฝึกฝนการปฏิบัติงานจริงอย่างต่อเนื่องก็จะเกิดความเชี่ยวชาญ เกิดความสามารถและรอบรู้ในงาน ซึ่งปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นนำไปสู่การพัฒนาภาวะผู้นำในตัวเองของเยาวชนในที่สุด ดังนั้น เพื่อให้การศึกษาวิจัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องทดสอบกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อทดสอบกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชนกะเหรี่ยงและม้ง
- 2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขการพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชนกะเหรี่ยงและม้ง

3. วิธีการดำเนินงาน

3.1 ทบทวนผลการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพกลุ่มเยาวชนในปีที่ 1 (งบประมาณ พ.ศ. 2558) โดยวิธีการศึกษา ดังนี้

- 1) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ร่วมกับกลุ่มเยาวชน
- 2) การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structure interview) ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) เช่น ผู้นำชุมชน สมาชิกในชุมชน เป็นต้น
- 3) การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมของนักวิจัยในระหว่างการเรียนรู้
- 4) วิเคราะห์แบบประเมินผลหลังการเรียนรู้ในปีที่ 1

3.2 คัดเลือกเยาวชนเพศชายหรือหญิงอายุระหว่าง 14-28 ปี จากจำนวนเยาวชนที่อาศัยอยู่จริงในชุมชนเพื่อเข้าร่วมการทดสอบกระบวนการเรียนรู้ในปีที่ 2 (งบประมาณ พ.ศ. 2559) จำนวน 3 ชุมชน โดยการประชุมกลุ่มร่วมกับชุมชน

3.3 ปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกับเยาวชนและผู้นำในชุมชน

3.4 คัดเลือกหัวข้อและวิธีการเรียนรู้ร่วมกับเยาวชน เพื่อทดสอบกระบวนการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง โดยการประชุมกลุ่ม อย่างน้อยชุมชนละ 2 เรื่อง

3.5 ประเมินผลก่อนการเรียนรู้โดยใช้แบบประเมินผลการเรียนรู้

3.6 ดำเนินการทดสอบกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชนกะเหรี่ยงและม้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติต่อตนเองและชุมชน โดยวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) และวิธีการปฏิบัติจริง (on the job training)

3.7 ประเมินผลหลังการเรียนรู้โดยใช้แบบประเมินผลการเรียนรู้

3.8 จัดให้มีกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพและการเรียนรู้นอกสถานที่อย่างน้อยชุมชนละ 1 ครั้ง โดยการศึกษาดูงานเกี่ยวกับกิจกรรมที่เป็นหัวข้อหลักของการเรียนรู้หรือกลุ่มเยาวชนต้นแบบในพื้นที่อื่น

3.9 บันทึกพฤติกรรมของเยาวชนในขณะการดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยใช้แบบบันทึกพฤติกรรมด้วยวิธีการสังเกต ซึ่งการบันทึกพฤติกรรมด้วยวิธีการสังเกตจะทำอย่างต่อเนื่องเพื่อนำผลมาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเยาวชนในขณะดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และนำผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการวิเคราะห์การพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชนกะเหรี่ยงและม้ง

3.10 ประเมินทัศนคติต่อวิธีใช้กระบวนการเรียนรู้โดยใช้แบบสอบถามทัศนคติต่อวิธีใช้กระบวนการเรียนรู้

3.11 จัดทำสื่อเกี่ยวกับเรื่องที่ได้ดำเนินการพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับชุมชนอย่างน้อยชุมชนละ 2 เรื่อง

3.12 สังเคราะห์ปัจจัยและเงื่อนไขการพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชนกะเหรี่ยงและม้ง

3.13 สังเคราะห์แนวปฏิบัติการพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชนกะเหรี่ยงและม้ง

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการคัดเลือกเยาวชน

เยาวชนที่สนใจเข้ารับการพัฒนาของบ้านขุนดินน้อย-บ้านปิพอ มีจำนวนทั้งสิ้น 13 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7 เมื่อเทียบกับเยาวชนที่อาศัยอยู่จริงในชุมชน เยาวชนที่สนใจเข้ารับการพัฒนาของบ้านวะโคโกร มีจำนวนทั้งสิ้น 13 คน คิดเป็นร้อยละ 30.2 เมื่อเทียบกับเยาวชนที่อาศัยอยู่จริงในชุมชน และเยาวชนที่สนใจเข้ารับการพัฒนาของบ้านห้วยฮ่อม มีจำนวนทั้งสิ้น 13 คน คิดเป็นร้อยละ 11.0 เมื่อเทียบกับเยาวชนที่อาศัยอยู่จริงในชุมชน

4.2 ผลการปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

จากการที่คณะผู้วิจัยได้ทำการทบทวนกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในปี พ.ศ. 2558 ที่ผ่านมามีส่วนร่วมกับเยาวชนและผู้นำชุมชนในแต่ละชุมชน โดยได้ทบทวนกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย 1) ขั้นตอนการคัดเลือกเยาวชน 2) ขั้นตอนการคัดเลือกหัวข้อการเรียนรู้ 3) ขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 4) ขั้นตอนการกำหนดรายละเอียดเนื้อหาการเรียนรู้ 5) ขั้นตอนการกำหนดรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ 6) ขั้นตอนการประเมินผลก่อนการเรียนรู้ 7) ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ และ 8) ขั้นตอนการประเมินผลหลังการเรียนรู้ ได้ข้อสรุปในประเด็นที่ควรปรับปรุง ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการประเมินผลก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรปรับปรุงวิธีการประเมินผล โดยลดการใช้แบบทดสอบปรนัย เนื่องจากเยาวชนบางส่วนมีปัญหาด้านการอ่านและการเขียน แต่ให้เพิ่มการทดสอบโดยการสัมภาษณ์หรือการให้เยาวชนปฏิบัติงานจริง
2. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ควรให้มีกิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการเรียนรู้ที่เยาวชนต้องการพัฒนาเพื่อเปิดโลกทัศน์ของเยาวชน

4.3 หัวข้อการเรียนรู้ที่เยาวชนต้องการพัฒนา

4.3.1 หัวข้อการเรียนรู้ที่ต้องการพัฒนาของเยาวชนบ้านขุนดินน้อย-บ้านปิพอ

- 1) การพัฒนาระบบสำรองของระบบผลิตไฟฟ้าจากพลังน้ำในชุมชน
- 2) การติดตั้ง และการใช้งานระบบขยายสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ภายในชุมชน

4.3.2 หัวข้อการเรียนรู้ที่ต้องการพัฒนาของเยาวชนบ้านวะโคโกร

- 1) การบำรุงรักษาและการซ่อมแซมระบบผลิตไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์ (โซลาร์โฮม) โดยเน้นการซ่อมแซมระบบผลิตไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์ (โซลาร์โฮม) และระบบไฟฟ้าแสงสว่าง ขั้นพื้นฐาน

2) การบำรุงรักษาและการซ่อมแซมรถจักรยานยนต์ โดยเน้นระบบไฟฟ้าและเครื่องยนต์

4.3.3 หัวข้อการเรียนรู้ที่ต้องการพัฒนาของเยาวชนบ้านห้วยฮ่อม

- 1) การเลี้ยงและการเพาะพันธุ์กบ
- 2) การปลูกมะม่วง

4.4 ผลการบันทึกพฤติกรรมด้วยวิธีการสังเกต

จากผลการวิจัย พบว่า เยาวชนทั้ง 3 ชุมชน ส่วนมากมีคะแนนพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก และในภาพรวมเยาวชนกะเหรี่ยง (บ้านขุนตื้นน้อย-บ้านปิพอ และบ้านวะโคโกร) และเยาวชนม้ง (บ้านห้วยฮ่อม) ให้ความสนใจและมีระดับพฤติกรรมจากการสังเกตของคณะผู้วิจัยใกล้เคียงกัน โดยเยาวชนที่ให้ความสนใจและมีระดับพฤติกรรมจากการสังเกตของคณะผู้วิจัยสูงสุด คือ เยาวชนกะเหรี่ยง (บ้านวะโคโกร)

4.5 ผลการประเมินก่อนและหลังกิจกรรมการเรียนรู้

จากผลการวิจัย พบว่า เยาวชนบ้านขุนตื้นน้อย-บ้านปิพอ มีผลการประเมินก่อนการใช้กิจกรรมการเรียนรู้คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับตก เนื่องจากหัวข้อการเรียนรู้ที่เยาวชนสนใจพัฒนาความรู้ คือ การติดตั้งและการใช้งานระบบขยายสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ภายในชุมชน และการพัฒนาระบบสำรองของระบบผลิตไฟฟ้าจากพลังน้ำในชุมชน ซึ่งหัวข้อการศึกษาดังกล่าวค่อนข้างเป็นเรื่องใหม่ที่เยาวชนยังไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจ เยาวชนบ้านวะโคโกรมีผลการประเมินก่อนการใช้กิจกรรมการเรียนรู้คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับอ่อน เนื่องจากหัวข้อการเรียนรู้ที่เยาวชนสนใจพัฒนาความรู้ คือ การบำรุงรักษาและการซ่อมแซมระบบผลิตไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์ และการบำรุงรักษาและการซ่อมแซมรถจักรยานยนต์ ซึ่งเยาวชนมีความรู้พื้นฐานจากการเข้าร่วมโครงการในปี พ.ศ. 2558 ที่ผ่านมา ส่วนเยาวชนบ้านห้วยฮ่อมมีผลการประเมินก่อนการใช้กิจกรรมการเรียนรู้คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับอ่อนเช่นเดียวกับเยาวชนบ้านวะโคโกร เนื่องจากหัวข้อการเรียนรู้ที่เยาวชนสนใจพัฒนาความรู้ คือ การเพาะพันธุ์กบ และการปลูกมะม่วง ซึ่งเยาวชนมีความรู้พื้นฐานจากการเข้าร่วมโครงการในปี พ.ศ. 2558 ที่ผ่านมา ประกอบกับเยาวชนมีความรู้พื้นฐานด้านการปลูกไม้ผลในระดับหนึ่ง และเมื่อผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว พบว่า ในภาพรวมเยาวชนทั้ง 3 ชุมชน มีผลการประเมินหลังจากการจัดการเรียนรู้ดีขึ้นเมื่อเทียบกับผลการประเมินก่อนการจัดการเรียนรู้ นั้นแสดงให้เห็นว่าเยาวชนมีพัฒนาการและการเรียนรู้ที่ดี

4.6 ผลการประเมินทัศนคติต่อวิธีใช้กระบวนการเรียนรู้

จากผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมเยาวชนทั้ง 3 ชุมชน มีค่าเฉลี่ยทัศนคติต่อวิธีใช้กระบวนการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยทัศนคติต่อวิธีใช้กระบวนการเรียนรู้ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านหลักสูตรและเนื้อหาการเรียนรู้ 2) ด้านรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านวิทยากรและเทคนิคการสอน 4) ด้านสื่อการสอน ประกอบการจัดการเรียนรู้ และ 5) ด้านสถานที่และระยะเวลา

4.7 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการแสดงทัศนคติต่อวิธีใช้กระบวนการเรียนรู้

จากผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทัศนคติต่อวิธีใช้กระบวนการเรียนรู้ จำแนกตามชนเผ่า พบว่า ในภาพรวมเยาวชนม้งและเยาวชนกะเหรี่ยงมีค่าเฉลี่ยของการแสดงทัศนคติต่อวิธีใช้กระบวนการเรียนรู้ ไม่แตกต่างกัน

5. สรุปผล

5.1 การทดสอบกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชน

จากการที่คณะผู้วิจัยได้นำกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชนกะเหรี่ยงและม้ง ที่ได้ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 นำมาทดสอบกับเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและให้เยาวชนได้ปฏิบัติงานจริง โดยใช้เทคนิคกระบวนการฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงาน (on the job training) สามารถพัฒนาภาวะผู้นำของเยาวชนได้จริง โดยสามารถสรุปขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ขั้นตอนคัดเลือกเยาวชน
2. ขั้นตอนคัดเลือกหัวข้อการเรียนรู้
3. ขั้นตอนกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้
4. ขั้นตอนกำหนดรายละเอียดเนื้อหาการเรียนรู้
5. ขั้นตอนกำหนดรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้
6. ขั้นตอนประเมินผลก่อนการเรียนรู้
7. ขั้นตอนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้
8. ขั้นตอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่เพื่อเปิดโลกทัศน์ของเยาวชน
9. ขั้นตอนประเมินผลหลังการเรียนรู้

5.2 ปัจจัยและเงื่อนไขการพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชนกะเหรี่ยงและม้ง

จากการที่คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชนโดยใช้เทคนิคกระบวนการฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงาน (on the job training) สามารถสังเคราะห์ปัจจัยและเงื่อนไขการพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชนกะเหรี่ยงและม้ง ได้ดังต่อไปนี้

5.2.1 เงื่อนไขการพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชนกะเหรี่ยงและม้ง

- 1) เยาวชนจะต้องสมัครใจเข้ารับการพัฒนา
- 2) เยาวชนจะต้องอาศัยอยู่ในชุมชนและมีเวลาว่างที่จะเข้ารับการพัฒนา
- 3) เยาวชนจะต้องมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหัวข้อการเรียนรู้

5.2.2 ปัจจัยการพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชนกะเหรี่ยงและม้ง

- 1) ปัจจัยด้านชนเผ่าและศักยภาพของชุมชน
- 2) ปัจจัยด้านการศึกษา
- 3) ปัจจัยด้านภาษา

5.3 แนวปฏิบัติการพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชนกะเหรี่ยงและม้ง

จากการที่คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชนโดยใช้เทคนิคกระบวนการฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงาน (on the job training) สามารถสังเคราะห์และสรุปแนวปฏิบัติการพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชนกะเหรี่ยงและม้ง ได้ดังต่อไปนี้

5.3.1 ขั้นตอนวางแผนการดำเนินงาน ประชุมระดมสมองร่วมกันระหว่างทีมผู้ดำเนินงาน ผู้นำชุมชนและกลุ่มเยาวชน เพื่อวางแผนและกำหนดกรอบการดำเนินงาน

5.3.2 ขั้นตอนศึกษาเป้าหมายและแผนการพัฒนาชุมชนทั้งในปัจจุบันและในอนาคตของชุมชนที่เยาวชนอาศัยอยู่ โดยการทบทวนวรรณกรรม ได้แก่ แผนชุมชนและการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน

5.3.3 ขั้นตอนออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้

5.3.4 ขั้นตอนดำเนินกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยการเรียนรู้มุ่งเน้นเพื่อการพัฒนา 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติต่อตนเองและชุมชน

5.3.5 ขั้นตอนทบทวนและปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชน

5.3.6 ขั้นตอนดำเนินกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชนอย่างต่อเนื่อง

6. ข้อเสนอแนะ

ควรมีการขยายผลการพัฒนาภาวะผู้นำเยาวชนบนพื้นที่สูง นำไปใช้กับหมู่บ้านอื่นที่อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง โดยให้เยาวชนที่ได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำเยาวชนในโครงการที่ผ่านมาได้มีส่วนร่วม

Executive Summary

1. Introduction

Highland Research and Development Institute (Public Organization) or HRDI has taken to promote career for community in the expansion project area in and outside the agricultural sector. To build up the food stability. The added value of knowledge and innovation in crop cultivation and animal husbandry. Together with promoting the restoration and conservation of the natural resources and biodiversity and social development of learning communities to develop an awareness of change. To look forward to the community's quality of life and environment in the highlands has been developed in a balanced manner. The development area would attain higher achievement must be caused by several reasons, including the economic cost of natural resources, human resource and social processes. In connection with human resources, community leaders are the main engine driving the development. Because the leaders are developers who is a leadership change (change agent) in the period between the development community operations with HRDI and after transfer the development of mission from HRDI to the community.

However, the leaders in the community on a highland are seniors. The study of leadership in the community that affect the development of the highlands found that the leaders in the prototype community who success in development of ethnic Hmong, Karen and native people. The leaders aged at the end from 40 to 60 years and have experiences of managing community between 8-12 years, most do not have the authority inherited of leadership from the parents, but they has initiated a new phase in their life. These leaders are not educated at the beginning but later learned the network of formal education. The leader of the Karen community, some of which have not been studied yet but it features a self-learning (Saksin, 2557). The desirable characteristics of leadership in each ethnic group found that the Hmong community leader must be a good coordinator. Karen community leader must have the ability to motivate others. The urban community leaders must have a sacrifice. The youth rarely not involved in developing the community because community management concentrated among seniors. The migration to urban areas of the tribal youth is increasing.

The study effects of migration to urban areas of the tribal youth to economic and social conditions of the communities in the highlands found that a major cause of tribal youth migration

to study and work in the city came from driving factors more than attracting factors. Namely poverty of the family and the desire of parents to give their children study in high level. The attracting factors are the city has the schools and variety of career. In particular, the right to receive citizenship under the Constitution of Thailand in 2540 and has more of an ethnic group in Thailand. Tremendous opportunity to be educated to a high level. Professional development in agriculture and finding work in the city has an extensive and diverse (Wanpen, 2551).

The migration of tribal youth affects family and the community in highland. The effects to the family level is lack of young children lighten the load for take care the people in the family and lake of labor in agriculture which is the main occupation of the family in the highlands. The level of impact is more or less depends on household labor remains and agricultural areas, as well as other production factors such as the abundance of the soil-based agricultural production and knowledge of agricultural technology, etc. The effects to community level is lack of youth leaders or new leaders who has knowledge and skill, including the brainstorming of new ideas from youth leaders to help driving development of the community. In particular the maintenance of essential public utilities such as electrical and water systems to families and communities (Wanpen, 2551).

Moving to urban areas of tribal youth effects both positive and negative ways to youth, family and communities in highland. The positive side is to reduce dependence on the family and has the ability to earn money for themselves and their families. Because the city has more opportunity to find jobs. The study also helps to create opportunities and income for youth in the future. The quality of life is better because of better health care in the city. The negative side effects on society in highland are abandon of homeland, local culture and agricultural careers. The negative impact on communities and society in the city. The effects of negative side to communities and society in the city are difficult to adapt in the urban community and precarious to drugs and crime problems in the city and local area (Aree, 2552).

Leadership development among young people who are unable to study at a higher level and have to be living in the uplands. There is a great need to develop the human capital of the community to be able to change either intentionally caused by the impact from internal and external community. To be able to manage their own local leaders, both in form of an official or a leaders to improve other sides that are essential to their communities. Since his youth, most of

these are farmers. Because most of tribal youth has agricultural career, so they need labors to produce crops for food and family income.

In budget year 2015, research office has implemented the studying about the development of youth leadership in the Karen and Hmong community. The development involved with using an appropriate design and learning process among young Karen and Hmong. This included the test of development process by using on the job training involved with the selected topic from youth which consistent with goals of community development. It was found that young Karen had paid attention to the development of knowledge and skills related to how to be a local technician. This included with care and maintenance of water and solar energy alternatives in the community. Because the communities located in remote and rugged area, so there have no grid access of electricity. On the other hand, Hmong youth paid their attention in developing their knowledge and skills in crop and animal production which can earn income for their household. The management of participatory learning process and let youth to have real practical is one way to develop youth leadership. Because training and real practice can help young people dare to express their opinions in learning process, practice of solving problems, have an enthusiastic of personal development, pursuit of new knowledge and perform potential of leadership in the segment performance. If the youth could solve problems in real situation, it would bring them more self-confidence. Moreover, if they continuously practiced, it would bring them to become an expert person who have an ability and knowledge for work. Finally, the factors mentioned above are led to the development of youth leadership. Therefore, to make the studying of research more efficient, it is necessary to test the continuously learning process.

2. Objectives

2.1 To test the participatory learning process to improve the leadership ability of Karen and Hmong's youths.

2.2 To study the factors and conditions of leadership development among young Karen and Hmong.

3. Procedures

3.1 Review of the learning outcome and potential development of young people in the 1st year (budget year 2015) by the following steps.

- 1) Focus group together with youth.
- 2) Semi-structure interview of key informants such as community leaders, community members, etc.
- 3) Observation of researchers participation during learning process.
- 4) Analysis of assessment after learning process in the 1st year.

3.2 Select young men and women aged between 14-28 years living in the community and are interested visiting in the development of three communities by meeting of small group (focus group) with youth in the community.

3.3 Improvement of participate learning process

3.4 Select topics of learning with young people to test the participatory learning process at least about 2 villages.

3.5 Evaluation of prior learning by using tests and interviews.

3.6 Act test the participatory learning process to improve the leadership ability of Karen and Hmong's youths in three communities. The learning is focus on the development of three areas: knowledge, skills and attitude to themselves and community.

3.7 Evaluation of after learning by using tests and interviews.

3.8 Provide activities of potential development and learning outside the area at least one time of each community by studying the activities in main topics of learning from master youth outside the area.

3.9 Record the behavior of the youth while action learning in participatory forms by recording behavior observation. The recording behavior will continue to analyze the results of changing the behavior of young people while action learning in participatory forms. The results of behavior change are used for analyze leadership development among young Karen and Hmong.

3.10 Evaluate of attitudes toward the learning process by using a questionnaire on attitudes to the learning process.

3.11 Make conveying of learning about the implementation of appropriate learning development in community, at least two of each community.

3.12 Synthetic factors and conditions of leadership development among young Karen and Hmong.

3.13 Synthetic guidelines of leadership development among young Karen and Hmong.

4. Results

4.1 The results of selected youth

Youth who interested in the development of Khun Tuun noi - Baan Pi Por village has a total of 13 people, representing 31.7 percent compared to youth living in real communities. Youth interested in the development of Wadokro village has a total of 13 people, representing 30.2 percent compared to youth living in real communities. The young people who are interested in the development of Huay Hom village has a total of 13 people, representing 11.0 percent compared to youth living in real communities.

4.2 The result of participate learning process

According to the reviewing of participatory learning process from the researchers in the past year 2015, together with youth and community leaders in each community. The review involved every steps of participatory learning process. comprise: 1) Select of Youth , 2) Select of learning topics , 3) Specify objectives of Learning , 4) Specify learning content , 5) Specify format of learning activities , 6) Evaluation of prior learning , 7) Learning activities , 8) evaluation of after learning .The Conclusions of that issues which should be improved were listed as following.

1) The process of assessment before and after learning activities. It should improve the assessment by reducing multiple-choice quiz because some children have problems in reading and writing. Therefore, it should increase interviewing or real practical testing for them.

2) The steps of learning activities. It should provide learning activities outside the area related to the topic of learning that young people need to develop their world of knowledge.

4.3 Learning topics which youth needs to develop

4.3.1 Learning topics which youth needs to develop of Khun Tuun noi - Baan Pi Por village

1) Using and maintenance of hydropower systems and solar power systems.

2) Using and maintenance of mobile phone repeaters.

4.3.2 Learning topics which youth needs to develop of Wadokro village

1) Using and maintenance of solar power systems.

2) Maintenance and repairing of motorcycles.

4.3.3 Learning topics which youth needs to develop of Huay Hom village

1) planting of mango

2) Breeding of frogs

4.4 Record results of observation behavior

The results showed that all three communities, most young people have the habit at a high level. The overall youth Karen (Khun Tuun noi - Baan Pi Por village and Wadokro village) and young Hmong (Huay Hom village) have attention and observation of the behavior in similar level. The highest level of the attention and observation behavior of youth was found in Karen Young (Wadokro village).

4.5 The assessment before and after the learning activities

The result was found that the average score of assessment before using learning activities from youth of Ban Kun Ten Noi – Ban Pi Por showed fail level. Because the topic of learning that young people interested in developing the knowledge was installing and using amplifiers of cell phone inside the community and developing of alternate systems of power generation from hydropower in the community. The topic that mentioned above was quite new that youth people have less of knowledge. In the other hand, the score result of assessment before learning activities of youth from Ban Wa Do Gro showed in low level. Because the topic of learning that young people interested in developing the knowledge was maintenance and repairing of solar power systems and motorcycles. The youth have some basic knowledge from participation in the program of the past year 2015. The score result of assessment before learning activities of youth from Ban Huay Hom showed in low level as same as Ban Wa Do Gro. Because the topic of learning that young people interested in developing the knowledge was feeding and breeding frogs and planting of mango. The youth have some basic knowledge from participation in the program of the past year 2015. Moreover, the youth have some basic knowledge of fruit planting. When all youth passed through learning activities, it was found that the result from assessment

after learning activities from overall youth in 3 communities showed higher level which was improved compared to assessment before learning activities. The result showed that youth have more development and learning well.

4.6 Assessment attitude towards the learning process

The study found that the overall youth communities of 3 types has an average attitude towards the learning process at the highest level. Considering by side, it was found that the curriculum and learning content, the style of learning, the lecturer and teaching techniques, the teaching of the curriculum and the location and duration . The mean attitude towards the learning process is at the highest level.

4.7 Comparison result of mean attitude towards learning process

The result from comparison of mean attitude towards learning process revealed that overall of young Hmong and Karen not different.

5. Conclude

5.1 Testing of participatory learning process for development of youth leadership.

According to the implementation of researchers who brought the participatory learning process for development of youth leadership among young Karen and Hmong from budget year 2015 to test with youth participating in budget year 2016. It was found that the participatory learning process and let youth to have real practical by using on the job training could develop a youth leadership. The summary of procedures of participatory learning process was as follows.

- 1) Select of Youth
- 2) Select of learning topics
- 3) Specify objectives of Learning
- 4) Specify learning content
- 5) Specify format of learning activities
- 6) Evaluation of prior learning
- 7) Learning activities
- 8) evaluation of after learning

5.2 Factors and conditions of leadership development among young Karen and Hmong.

The results of the research on leadership development among youth with technical training process at work (on the job training) can be synthesized factors and conditions of leadership development among young Karen and Hmong which is the following.

5.2.1 Conditions for leadership development among young Karen and Hmong.

- 1) Youth must voluntarily developed.
- 2) young people will have to live in the community and have some free time to be developed.
- 3) young people must be involved in the selection of topics for learning.

5.2.2 Factors for leadership development among young Karen and Hmong.

- 1) Tribes and potentiality of the community.
- 2) Educational factor.
- 3) Language factor.

5.3 Guideline for leadership development among young Karen and Hmong.

The results of the research on leadership development among youth with technical training process at work (on the job training). It can be synthesized and summarized the practice leadership development among young Karen and Hmong which is the following.

5.3.1 Step implementation plan , Brainstorming among team operates , Community leaders and youth groups to give a framework for planning and implementation.

5.3.2 Step educational goals and plans for community development, both now and in the future of the communities in which youth live. The plans include a literature review which are community plan and interviews with community leaders.

5.3.3 Step of learning process.

5.3.4 Step participatory action learning process by learning to focus on developing three areas: knowledge, skills and attitudes to themselves and the community.

5.3.5 Process to review and improve the learning process in participatory form for leadership development among youth.

5.3.6 Continuous steps to develop leadership among young people.

6. Suggestions

The development of youth leadership development in highland areas should be expanded. Apply to other villages located in the area responsible for Royal Project Extension Area. Provide youth who have been developed youth leaders in past projects to participate.

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ	ก
คณะผู้วิจัย	ข
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ค
Executive Summary	ฅ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	บ
สารบัญภาพ	ผ
บทคัดย่อ	ฝ
Abstract	พ
บทที่ 1 บทนำและวัตถุประสงค์	1
1.1 บทนำ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ขอบเขตการดำเนินงาน	3
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	5
2.1 กรอบแนวคิดและทฤษฎี	5
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	15
3.1 วิธีการวิจัย	15
3.2 สถานที่ดำเนินการวิจัย	19
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล	20
4.1 ผลทบทวนผลการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพกลุ่มเยาวชนในระยะเวลาที่ผ่านมา	20
4.2 ผลการคัดเลือกเยาวชน	24
4.3 ผลการปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกับเยาวชนและผู้นำในชุมชน	27

4.4 ผลการคัดเลือกหัวข้อและวิธีการเรียนรู้ร่วมกับเยาวชน	29
4.5 ผลการดำเนินการทดสอบกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	30
4.6 ผลการจัดกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพและการเรียนรู้นอกสถานที่	37
4.7 ผลการบันทึกพฤติกรรมด้วยวิธีการสังเกต	39
4.8 ผลการประเมินก่อนและหลังกิจกรรมการเรียนรู้	50
4.9 ผลการประเมินทัศนคติต่อวิธีใช้กระบวนการเรียนรู้	53
4.10 ผลการสังเคราะห์ปัจจัยและเงื่อนไขการพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชน กะเหรี่ยงและม้ง	60
4.11 ผลการสังเคราะห์แนวปฏิบัติการพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชนกะเหรี่ยงและม้ง	61
4.12 ผลการจัดทำสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องดำเนินการพัฒนาการเรียนรู้	71
4.13 วิจัยผลการวิจัย	71
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย	75
5.1 การทบทวนผลการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพกลุ่มเยาวชนในระยะเวลาที่ผ่านมา	75
5.2 ปัจจัยและเงื่อนไขการพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชนกะเหรี่ยงและม้ง	78
5.3 แนวปฏิบัติการพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชนกะเหรี่ยงและม้ง	78
ข้อเสนอแนะ	79
เอกสารอ้างอิง	80
ภาคผนวก	81
ก แบบประเมินความรู้ก่อนการใช้กิจกรรมการเรียนรู้	82
ข แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรม	88
ค แบบสอบถามทัศนคติต่อวิธีใช้กระบวนการเรียนรู้	89
ง ตารางการแจกแจงที่	93
จ สื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องดำเนินการพัฒนาการเรียนรู้	94
ตารางสรุปเปรียบเทียบแผนงานวิจัยกับผลงานวิจัย	103

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	จำนวนเยาวชนอายุระหว่าง 14-28 ปี ที่อาศัยอยู่จริงในชุมชน	24
4.2	ข้อมูลเยาวชนที่สนใจเข้ารับการพัฒนากิจการบ้านขุนตั้นน้อย-บ้านปิพอ	25
4.3	ข้อมูลเยาวชนที่สนใจเข้ารับการพัฒนากิจการบ้านวะโคโกร	26
4.4	ข้อมูลเยาวชนที่สนใจเข้ารับการพัฒนากิจการบ้านห้วยฮ่อม	27
4.5	แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมบ้านขุนตั้นน้อย-บ้านปิพอ	41
4.6	แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมบ้านวะโคโกร	42
4.7	แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมบ้านห้วยฮ่อม	43
4.8	การแปลความหมายดัชนีค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมรายบุคคลบ้านขุนตั้นน้อย-บ้านปิพอ	44
4.9	การแปลความหมายดัชนีค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมรายด้านบ้านขุนตั้นน้อย-บ้านปิพอ	45
4.10	การแปลความหมายดัชนีค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมรายบุคคลบ้านวะโคโกร	46
4.11	การแปลความหมายดัชนีค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมรายด้านบ้านวะโคโกร	47
4.12	การแปลความหมายดัชนีค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมรายบุคคลบ้านห้วยฮ่อม	48
4.13	การแปลความหมายดัชนีค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมรายด้านบ้านห้วยฮ่อม	49
4.14	ผลการประเมินก่อนและหลังกิจกรรมการเรียนรู้บ้านขุนตั้นน้อย-บ้านปิพอ	50
4.15	ผลการประเมินก่อนและหลังกิจกรรมการเรียนรู้บ้านวะโคโกร	51
4.16	ผลการประเมินก่อนและหลังกิจกรรมการเรียนรู้บ้านห้วยฮ่อม	52
4.17	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	53
4.18	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	53
4.19	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการศึกษา	54
4.20	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามชนเผ่า	54
4.21	ทัศนคติต่อวิธีใช้กระบวนการเรียนรู้ ภาพรวมจำแนกรายด้าน	54
4.22	ทัศนคติต่อวิธีใช้กระบวนการเรียนรู้ ด้านหลักสูตรและเนื้อหาการเรียนรู้	55
4.23	ทัศนคติต่อวิธีใช้กระบวนการเรียนรู้ ด้านรูปแบบการจัดการเรียนรู้	55
4.24	ทัศนคติต่อวิธีใช้กระบวนการเรียนรู้ ด้านวิทยากรและเทคนิคการสอน	56
4.25	ทัศนคติต่อวิธีใช้กระบวนการเรียนรู้ ด้านสื่อการสอนประกอบการจัดการเรียนรู้	56
4.26	ทัศนคติต่อวิธีใช้กระบวนการเรียนรู้ ด้านสถานที่และระยะเวลา	57

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.27	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทัศนคติต่อวิธีใช้กระบวนการเรียนรู้ จำแนกตามชนเผ่า	59
4.28	แนวปฏิบัติการพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชนกะเหรี่ยง	61
4.29	แนวปฏิบัติการพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชนม้ง	66

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	ขั้นการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ Kolb (1984)	8
3.1	ดัชนีค่าเฉลี่ย (Weighted Average Index: WAI)	17
4.1	การทบทวนกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม บ้านขุนตั้นน้อย-บ้านปิพอ	28
4.2	การทบทวนกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม บ้านวะโคโกร	28
4.3	การทบทวนกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม บ้านห้วยฮ่อม	28
4.4	การคัดเลือกหัวข้อและวิธีการเรียนรู้ร่วมกับเยาวชน บ้านขุนตั้นน้อย-บ้านปิพอ	29
4.5	การคัดเลือกหัวข้อและวิธีการเรียนรู้ร่วมกับเยาวชน บ้านวะโคโกร	29
4.6	การคัดเลือกหัวข้อและวิธีการเรียนรู้ร่วมกับเยาวชน บ้านห้วยฮ่อม	29
4.7	การฝึกปฏิบัติงานระบบสำรองไฟฟ้า บ้านขุนตั้นน้อย-บ้านปิพอ	31
4.8	ระบบผลิตไฟฟ้าแบบผสมผสานระหว่างพลังงานน้ำและโซลาร์เซลล์	32
4.9	การฝึกปฏิบัติงานระบบขยายสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ บ้านขุนตั้นน้อย-บ้านปิพอ	33
4.10	ระบบขยายสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่	33
4.11	การฝึกปฏิบัติงานระบบผลิตไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์ (โซลาร์โฮม) บ้านวะโคโกร	35
4.12	การฝึกปฏิบัติงานรถจักรยานยนต์ โดยเน้นระบบไฟฟ้าและเครื่องยนต์ บ้านวะโคโกร	35
4.13	การฝึกปฏิบัติการปลูกมะม่วงและการขยายพันธุ์มะม่วง บ้านห้วยฮ่อม	36
4.14	การฝึกปฏิบัติการเลี้ยงกบและการเพาะพันธุ์กบ บ้านห้วยฮ่อม	37
4.15	การศึกษาดูงานของเยาวชนบ้านขุนตั้นน้อย-บ้านปิพอ	38
4.16	การศึกษาดูงานของเยาวชนบ้านวะโคโกร	38
4.17	การศึกษาดูงานของเยาวชนบ้านห้วยฮ่อม	39

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชนกะเหรี่ยงและม้ง และเพื่อศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขการพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชนกะเหรี่ยงและม้ง กลุ่มตัวอย่าง คือ เยาวชนกะเหรี่ยงและม้ง เพศชายและเพศหญิง อายุ 14-28 ปี จำนวน 3 ชุมชน ประกอบด้วย (1) บ้านวะโคโกร ต.แม่สอง อ.ท่าสองยาง จ.ตาก (2) บ้านขุนตั้นน้อย-บ้านปิพอ ต.แม่ตั้น อ.อมก๋อย จ.เชียงใหม่ และ (3) บ้านห้วยฮ่อม ต.บ้านเวียง อ.ร้องกวาง จ.แพร่ การจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชนกะเหรี่ยงและม้งใช้เทคนิคกระบวนการฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงาน (on the job training) ขั้นตอนการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย (1) ขั้นตอนคัดเลือกเยาวชน (2) ขั้นตอนคัดเลือกหัวข้อการเรียนรู้ (3) ขั้นตอนกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (4) ขั้นตอนกำหนดรายละเอียดเนื้อหาการเรียนรู้ (5) ขั้นตอนกำหนดรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (6) ขั้นตอนประเมินผลก่อนการเรียนรู้ (7) ขั้นตอนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ และ (8) ขั้นตอนประเมินผลหลังการเรียนรู้ ส่วนปัจจัยและเงื่อนไขการพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชนกะเหรี่ยงและม้งที่ทำการศึกษา ประกอบด้วย (1) เงื่อนไขด้านความสมัครใจเข้ารับการพัฒนาของเยาวชน (2) เงื่อนไขที่เยาวชนจะต้องอาศัยอยู่ในชุมชนและมีเวลาว่างที่จะเข้ารับการพัฒนา (3) เงื่อนไขการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการคัดเลือกหัวข้อการเรียนรู้ (4) ปัจจัยด้านชนเผ่าและศักยภาพของชุมชน (5) ปัจจัยด้านการศึกษา และ (6) ปัจจัยด้านภาษา จากผลการจัดการเรียนรู้ พบว่า เยาวชนกะเหรี่ยง (บ้านขุนตั้นน้อย-บ้านปิพอ และบ้านวะโคโกร) สนใจพัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับการใช้งานและบำรุงรักษาระบบผลิตไฟฟ้าพลังน้ำและพลังแสงอาทิตย์ การขยายสัญญาณโทรศัพท์มือถือ และการซ่อมบำรุงรถจักรยานยนต์ ส่วนเยาวชนม้ง (บ้านห้วยฮ่อม) สนใจพัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับการปลูกมะม่วงและการเลี้ยงกบ เยาวชนทั้ง 3 ชุมชน ส่วนมากมีคะแนนพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก โดยเยาวชนบ้านขุนตั้นน้อย-บ้านปิพอ มีคะแนนพฤติกรรมในระดับปานกลาง ระดับมาก และระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.4 ร้อยละ 69.2 และร้อยละ 15.4 ตามลำดับ เยาวชนบ้านวะโคโกร มีคะแนนพฤติกรรมในระดับปานกลาง ระดับมาก และระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.4 ร้อยละ 46.1 และร้อยละ 38.5 ตามลำดับ ส่วนเยาวชนบ้านห้วยฮ่อมมีคะแนนพฤติกรรมในระดับปานกลาง ระดับมาก และระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.1 ร้อยละ 69.2 และร้อยละ 7.7 ตามลำดับ และในภาพรวม พบว่า เยาวชนทั้ง 3 ชุมชน มีผลการประเมินหลังจากการจัดการเรียนรู้ดีขึ้นเมื่อเทียบกับผลการประเมินก่อนการจัดการเรียนรู้

Abstract

The objective of this study was to test the participatory learning process to improve the leadership ability of Karen and Hmong's youths, and to synthesize factors and conditions of the improvement. Samples are 14-28 years old, male and female youths of Karen and Hmong from 3 communities: (1) Wadokro village, tambon Mae Song, Ta Song Yang district, Tak (2) Khun Tuun noi - Baan Pi Por village, tambon Mae Tuun, Om Koi district, Chiang Mai (3) Huay Hom village, tambon Baan Vieng, Rong Kwang district, Prae. To conduct the participatory learning process, we use the technique of "On the job training". The process of the learning process in participatory forms as following. (1) Select of Youth (2) Select of learning topics (3) Specify objectives of Learning (4) Specify learning content (5) Specify format of learning activities (6) Evaluation of prior learning (7) Learning activities (8) evaluation of after learning. Factors and conditions of leadership development among young Karen and Hmong which is the following. (1) Youth must voluntarily developed (2) young people will have to live in the community and have some free time to be developed (3) young people must be involved in the selection of topics for learning (4) Tribes and potentiality of the community (5) Educational factor (6) Language factor. From the research, we find that Karen youths from Wadokro and Khun Tuun noi - Baan Pi Por villages are interested in using and maintenance hydroelectricity system, solar energy, mobile phone repeaters, and motorcycle maintenance. Hmong youths from Huay Hom village are interested in mango growers and frog farming. The youths from 3 communities have the behavior scores in high level. Khun Tuun noi - Baan Pi Por's youths have scores in fair, high, and very high level are 15.4%, 69.2%, and 15.4% respectively. Wadokro's youths have scores in fair, high, and very high level are 15.4%, 46.1%, and 38.5% respectively. Huay Hom's scores in fair, high, and very high level are 23.1%, 69.2%, and 7.7% respectively. Overall, all communities have better evaluation results of learning management after attendance the programs.